

Jan Říha ČESKÉ OVOCE

TŘEŠNĚ

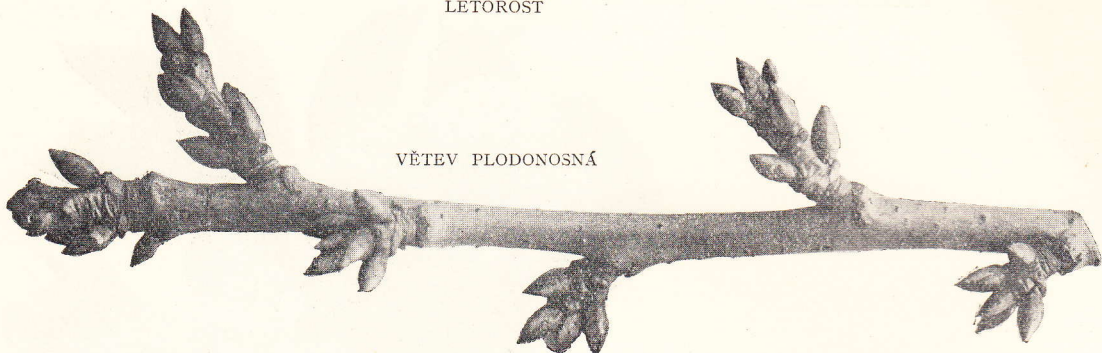
Čís. 25.

HEDELFIŇSKÁ — *Hedelfinger Riesenkirsche* — *Bigarreau d' Hedelfingen*

LETOROST

VĚTEV PLODONOSNÁ

HEDELFINGSKÁ

ČERNÁ CHRUPKA

V třešňovkách, založených z vypočítavosti, nesmí vedle Lauermannovy nikde chyběti, krásou a velikostí s touto závodící, chrupka Hedelfingská. Čím jest Lauermannova mezi pestrými, jest Hedelfingská mezi černými, obě vynikají všemi vlastnostmi, jaké obchod vyhledává v prvotřídních třešních.

O jejím původu neví se nic jistého, má se však za to, že vzrostla někde v okolí vesnice Hedelfingen u Stuttgartu, odkudž byla asi v polovici devatenáctého století šířena a zanesena i k nám. Zde též úplně zdomácněla, hojně se rozšířila a došla velké obliby, takže v přítomné době se najde v třešňovkách, místem pěstována i hromadně, přece však ne tolik, jak by toho zasluhovala. Sadaři jmenují ji, aspoň v severovýchodních Čechách, „Skořicovka“, také i „Velká skořicovka“ a váží si jí velice.

Z mnohých stran stýskají, že málo plodí, jsou však toho asi jen místní příčiny, jiní totiž chválí její hojnou plodnost. Jest největší z černých, má krásný vzhled, jest velmi chutná, nepříliš tvrdá, přece však tolik, aby snesla dopravu zcela beze škody, z kteréž příčiny těší se veliké oblibě na trhu, kde svádí ke koupí. Hodí se výborně k zpracování, zvláště k zaváření. V Německu ji řadí mezi nejvýnosnější, mezi odrůdy, které dopravu nejlépe snášejí, které nejvíce vyhledávají továrny na úchovky, které nejlépe chutnají, ale také mezi ony odrůdy, které pukají v deštích, které v čas květu trpí pozdními mrazy a jež s oblibou vyhledává pestřenka třešňová (*Spirographa cerasi*).

Daří se všude dobře, kde jiné třešně rostou s prospěchem, nečiníc zvláštních nároků. Jen příliš suchá místa jí nesvědčí, plody zůstanou drobné a spadnou často předčasně.

Stromy rostou zdravě a bujně, rozvětřují se řídké v mohutné, v mládí vysoké koruny, jichž větve se rozkládají v pokročilém věku, až se i dolů sklánějí. Plodnost začíná později, až když stromy odrostou, plodí pak hojně, nikdy přespříliš, povždy však něco.

Letorosty narůstají dlouhé a silné, jsou na slunečné straně světlehnědé, na opačné více žlutavé, tenká stříbřitá, odlupující se blána, pokrývá stranu zastíněnou více, kdežto stranu slunci vystavenou jen skvrnitě, takže spodní barva více proniká; jemné, vyvstálé, šedé tečky jsou po letorostu nenápadně roztroušeny a ztrácejí se v bláně.

Dlouhá, štíhlá, ostře zakončená oka odstávají, mají šupiny hnědé, dílem šedě obroubené a jsou na širokých, dosti vysokých patkách, s třemi žeběrky, která hluboko se táhnouce, hranatější letorost zvláště k jeho konci.

Květní poupata jsou dlouze vejčitá, ostře zakončená, mají taktéž hnědé, šedě obroubené šupiny a jsou u spodu letorostu a shluklá v hroznovité růžice. (Viz obraz.)

Rašící lístky jsou zelené a přihnědlé, později po skončeném vývoji as 150 mm dlouhé, 71 mm široké, eliptické, ke stopce tupě zakončené, se špičkou na stranu přihnutou, mají kraj stejnoměrně, hrubě pilovitě zubatý, zoubky se končí malinkými háčkovitými hroty, řapíky mají as 40 mm dlouhé, dovnitř zarudlé, žlázy na nich malé a červenavé. Příplodní bývají až o třetinu menší, tvoří pravou elipsu, na obě strany se končí stejně, kraj mají drobněji dvojmo pilovitý a hrotíky na zoubcích zcela nepatrné, jsou na řapících as 35 mm dlouhých, žlázy na nich jsou malé a nestejně postaveny.

Kvete v malíčcích chomáčcích, více jednotlivě, hojně, ne však tak přespríliš jako jiné; v rozpuku bílá, výjimkou i lehounce zarůžovělá poupata mají kalíšky uvnitř zelené, zvenčí lehce zarudlé, květy jsou miskovité, as 35 mm široké a řídce složené z podlouhlých plátků. (Viz obraz.)

Přiložený barevný obraz, zhotovený podle větvíček z Chlumce n. Cidl., znázorňuje dostatečně tvar, velikost i barvu, že však větvíčky byly vzaty se stromu, přeplněného plody, není přesně vystižena jejich velikost, bývají o něco větší, takže 10 kusů váží 85—90 g, poměr výšky k šířce jest as 24—25·5 × 22 mm. Jsou stejnoměrně zúženy jak na skosenou stranu ke stopce, tak i k temeni, takže mají tvar více vejčitý než srdčitý, jedna strana bývá pěkně zkulacena, zřídka kdy stlačena, druhá jest stlačena více, často i lehce proláklá, čára přes ni se táhne nezřetelně až na téměř, kde se končí rzivou, ze středu směrem k čáře maličko posunutou jízvou v malé jamce, někdy jest však jízva ta vyvstala a zakončuje téměř jaksi zašpičatělé.

Zelené, také i lehce začervenale, 42—50 mm dlouhé stopky vězí v úzkých, hlubokých jamkách a připojují se až po třech na krátké, kostrbaté pastopky.

Pevná slupka se velmi leskne, jest rudě hnědá, čím zralejší, tím tmavší, nikdy však nezčerná, množství bledších, čárkovitých pih proniká slupkou jako sklem, taktéž i velice jemné, zlatité tečky jsou řídce roztroušeny po celém plodu.

Tuhá, ne však tvrdá dužnina jest světle rudá, bleději prokvetalá, plna rudé, barvivé šťávy, chuť navinule, libě kořenitě sladká a velmi dobrá.

Poměrně velké pecky lnou k dužnině a jsou znázorněny černým obrazem.

Uzrává současně s Lauermannovou neb chrupkou Císaře Františka, podle počasí mezi 10.—20. červencem, také i dříve a velmi dlouho vydrží na stromech.

Bláha o ní píše: Jest z největších černých chrupek, velice hledaná k zavařování, májc polopevnou dužninu. Strom roste bujně a jest úrodný později.

V zahradách Zemského pomologického ústavu ji chovají pod jménem „Obrovská z Hedelfingenu“ čís. 106 s doporučením k množení. Popisy se nalézají: „Moravské Ovoce“ čís. 81, Chrupavka Hedelfingenská, „Zahrada domácí a školní“ krátký posudek v ročníku V., str. 159; „Handbuch der Obstkunde“ čís. 15, „Der Obstzüchter“ 1892 str. 129, Hedelfinger Riesenkirsche, Thomas str. 20, Géante d'Hedelfingen, Jankowski „Sad i ogród owocowy“ str. 376, Hedelfiňská.

Dále příkládají se jí vedlejší jména: Skořicovka, Skořicovka velká, Bigarreau d'Hedelfingen, Wahler Kirsche.

HEDELFIŇSKÁ— *Hedelfinger Riesenkirsche.* — *Bigarreau d'Hedelfingen.*